

Cauza C-459/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

15 septembrie 2020

Instanța de trimitere:

Rechtbank Den Haag, locul ședinței Utrecht (Țările de Jos)

Data deciziei de trimitere:

10 septembrie 2020

Reclamantă:

X

Pârât:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Obiectul procedurii principale

Procedura principală are drept obiect decizia de respingere a cererii reclamantei pentru un permis de ședere, pe care a depus-o după divorțul de soțul neerlandez. În timpul căsătoriei sale, ea a născut un copil care are cetățenia neerlandeză, dar care a fost crescut în Thailanda și nu a locuit niciodată în Țările de Jos. Este în discuție dacă reclamanta poate beneficia de un drept de ședere pe baza cetățeniei neerlandeze a copilului său, întrucât acest copil, fără un drept de ședere pentru mama sa, este privat de drepturile pe care le are ca cetățean al Uniunii.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Această cerere, formulată în temeiul articolului 267 TFUE, privește întrebarea dacă articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune ca o cerere pentru dreptul de ședere formulată de un resortisant al unei țări terțe să fie respinsă dacă acest resortisant al unei țări terțe are în întreținere un copil minor cu cetățenia unui stat membru al Uniunii, deși copilul nu a locuit niciodată în Uniune, întrucât un

astfel de refuz are drept consecință faptul că copilul nu își poate exercita drepturile de ședere în calitate de cetățean al Uniunii.

Întrebările preliminare

I.

Articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune ca, atunci când un resortisant al unei țări terțe are în întreținere copilul său minor, cetățean al Uniunii Europene, și când acest minor se află într-o relație de dependență efectivă față de acest resortisant al unei țări terțe, un stat membru să îi refuze acelui resortisant dreptul de ședere în statul membru a cărui cetățenie o deține cetățeanul minor al Uniunii Europene, deși acesta din urmă se află în afara teritoriului acestui stat membru sau al Uniunii și/sau nu s-a aflat niciodată pe teritoriul Uniunii, fapt care ar presupune că cetățeanului minor al Uniunii Europene îi este efectiv refuzat accesul pe teritoriul acesteia?

II.

(a) Cetățenii (minori) ai Uniunii Europene trebuie să invoce existența sau să justifice un interes în exercitarea drepturilor pe care le au în temeiul statutului de cetățean al Uniunii Europene?

(b) În acest context, poate avea un rol faptul că, în mod normal, cetățenii minori ai Uniunii Europene nu își pot revendica drepturile în mod independent și nu dețin ei înșiși controlul asupra reședinței lor, ci depind în acest sens de părinte (părinți), și că acest lucru ar putea presupune că se solicită, în numele unui cetățean minor al Uniunii Europene, exercitarea drepturilor sale în calitate de cetățean al Uniunii, deși este posibil ca acest lucru să contravină celorlalte interese ale sale, menționate, printre altele, în Hotărârea Chavez-Vilchez?

(c) Aceste drepturi sunt absolute, în sensul că nu pot fi ridicate obstacole împotriva lor sau că există chiar o obligație pozitivă a statului membru a cărui cetățenie o deține cetățeanul (minor) al Uniunii Europene de a permite exercitarea acestor drepturi?

III.

(a) Pentru a aprecia dacă există o relație de dependență, astfel cum se menționează la punctul I., i se atribuie o importanță decisivă chestiunii dacă părintele, resortisant al unei țări terțe, înainte de cererea de acordare a dreptului de ședere sau de decizia prin care i se refuză acest drept sau înainte de momentul în care o instanță judecătorească (națională) trebuie să decidă într-o procedură judiciară desfășurată ca urmare a acestui refuz, asigură sau nu întreținerea zilnică a cetățeanului minor al Uniunii Europene și dacă există alte persoane care și-au asumat în trecut această întreținere și/sau acestea și-o pot asuma (în continuare)?

(b) În acest context, cetățeanului minor al Uniunii Europene i se poate solicita ca, pentru a-și putea exercita în mod efectiv drepturile conferite de dreptul Uniunii, să se stabilească pe teritoriul Uniunii la celălalt părinte, cetățean al Uniunii Europene, care este posibil să nu mai aibă autoritate asupra minorului?

(c) În caz afirmativ, situația este diferită dacă acest părinte are (a avut) sau nu autoritatea asupra minorului și/sau el își asumă (și-a asumat) sau nu îngrijirea legală, financiară sau afectivă a minorului și dacă părintele este sau nu este dispus să își asume această îngrijire a minorului și/sau întreținerea acestuia?

(d) Dacă se constată că părintele resortisant al unei țări terțe are autoritatea exclusivă asupra cetățeanului minor al Uniunii Europene, aceasta înseamnă că cerinței privind îngrijirea legală, financiară și/sau afectivă i se acordă o importanță mai mică?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolul 20 TFUE

Dispoziții naționale invocate

Lipsă

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Reclamanta are cetățenie thailandeză și a fost căsătorită cu un neerlandez. În timpul căsătoriei, s-a născut un copil cu cetățenia neerlandeză, dar născut în Thailanda. După naștere, reclamanta a revenit în Țările de Jos, însă copilul a fost crescut în Thailanda de mama reclamantei și nu a fost niciodată în Țările de Jos.
- 2 După divorț, dreptul de ședere al reclamantei în Țările de Jos a fost retras în 2017. La 6 mai 2019, pârâtul i-a comunicat reclamantei că va fi extrădată în Bangkok. Ulterior, la 7 mai 2019, ea a solicitat un permis de ședere pentru șederea la [B]. Această cerere a fost respinsă prin decizia din 8 mai 2019, după care reclamanta a fost extrădată. Prin decizia din 2 iulie 2019, pârâtul a respins contestația înregistrată de reclamantă. Reclamanta a formulat prezenta acțiune împotriva acestei decizii la rechtbank Den Haag [Tribunalul din Haga, Țările de Jos].
- 3 Inițial, cei doi părinți au avut, de drept, autoritatea părintească comună asupra copilului. La 5 februarie 2020, tribunalul din Surin, Thailanda a acordat reclamantei autoritatea exclusivă. Cu toate acestea, întrucât rechtbank Den Haag [Tribunalul din Haga, Țările de Jos] nu dispune de o copie legalizată a acestei hotărâri, nu este clar dacă reclamanta acționează legal ca părinte unic.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 4 Potrivit reclamantei, aceasta are dreptul de ședere în Țările de Jos, întrucât copilul său are cetățenie neerlandeză și poate beneficia de un drept de ședere pe baza calității sale de cetățean al Uniunii Europene. Ea subliniază că are autoritatea părintească asupra copilului, că a avut întotdeauna o relație afectivă cu acesta și că și-a asumat întotdeauna îngrijirea legală și financiară. Inițial, ea a păstrat contactul cu copilul prin mijloace electronice, din Țările de Jos, în timp ce mama sa avea grijă de el în Thailanda. De la revenirea ei în Thailanda, are grijă personal de copil. Mama sa nu mai poate face acest lucru din motive medicale. Cu tatăl său, anterior, copilul a avut contact cel mult o dată pe an, însă cum copilul nu vorbește neerlandeză sau engleză, nu a putut comunica cu tatăl său. Din 2017 nu a mai existat contact cu tatăl. Prin urmare, copilul este complet dependent de ea. Odată cu refuzul dreptului de ședere în Țările de Jos pentru reclamantă, copilul este și el privat de posibilitatea de a-și exercita drepturile în calitate de cetățean al Uniunii Europene.
- 5 Pârâtul susține că criteriile formulate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare CJUE) în Hotărârea Chavez-Vilchez și alții¹, pentru a aprecia dacă un copil este privat de beneficiul drepturilor sale în calitate de cetățean al Uniunii Europene dacă este constrâns să părăsească teritoriul Uniunii (a se vedea punctul 9 de mai jos), nu sunt aplicabile în prezenta cauză. Respingerea cererii pentru dreptul de ședere formulată de reclamantă nu conduce la constrângerea copilului de a părăsi teritoriul Uniunii, deoarece acesta locuiește în Thailanda de când s-a născut. În plus, pârâtul consideră că nu este clar dacă copilul este dependent de mama sa (de care a fost despărțit aproape toată viața lui) într-o asemenea măsură încât șederea ei obligatorie în afara Uniunii să constrângă și copilul să locuiască tot în afara acesteia. De asemenea, nu este clar care este relația cu tatăl aflat în Țările de Jos. În plus, nu s-a demonstrat că ar fi în interesul copilului să i se permită reclamantei șederea în Țările de Jos.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 6 Instanța de trimitere constată că, pentru această cauză, este importantă mai ales întrebarea dacă hotărârile CJUE Ruiz Zambrano², Dereci³, O. și alții⁴ și Chavez-Vilchez și alții se aplică și în cazul în care un copil minor care este cetățean al Uniunii Europene se află în afara teritoriului Uniunii sau nu s-a aflat niciodată pe teritoriul acesteia.

¹ Hotărârea din 10 mai 2017, C-133/15, Chavez-Vilchez și alții, EU:C:2017:354.

² Hotărârea din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124.

³ Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Dereci și alții, C-256/11, EU:C:2011:734.

⁴ Hotărârea din 6 decembrie 2012, O. și alții, C-356/11 en C-357/11, EU:C:2012:776.

- 7 Instanța de trimitere deduce din Hotărârea Dereci că resortisanții unui stat membru al Uniunii pot invoca, în această calitate, dreptul Uniunii față de respectivul stat membru, inclusiv articolul 20 TFUE. În Hotărârea Ruiz Zambrano, Curtea a stabilit cu privire la acest articol că trebuie interpretat în sensul că „se opune ca un stat membru să refuze unui resortisant al unui stat terț, care asigură întreținerea copiilor săi de vârstă mică, cetățeni ai Uniunii, șederea în statul membru de reședință al acestora din urmă și ai cărui cetățeni sunt, în măsura în care [o astfel de decizie] i-ar priva pe acei copii de beneficiul efectiv al esenței drepturilor corespunzătoare statutului de cetățean al Uniunii.” Este important, în această privință, dacă o astfel de decizie ar duce la obligația copiilor de a părăsi teritoriul Uniunii.
- 8 Cea mai înaltă instanță administrativă din Țările de Jos, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State [Secția de contencios administrativ a Consiliului de Stat, Țările de Jos] a stabilit⁵ în 2012 că Hotărârile Ruiz Zambrano și Dereci sunt relevante și în cazul în care copilul, ca cetățean minor al Uniunii, se află în afara teritoriului Uniunii. Această hotărâre făcea referire la doi copii, dintre care unul era născut în Țările de Jos și a locuit acolo inițial, iar cel de-al doilea nu a avut niciodată reședința în Țările de Jos. În această cauză, s-a stabilit însă că resortisantul țării terțe era singurul părinte al cetățenilor minori ai Uniunii, întrucât celălalt părinte era decedat. Instanța de trimitere deduce din Hotărârea O. și alții că și în prezenta cauză este important dacă reclamanta este singura care are autoritate asupra copilului. Tocmai faptul că un copil depinde de un resortisant al unei țări terțe are drept rezultat că acest copil nu își poate exercita drepturile de cetățean al Uniunii.
- 9 În final, Curtea a stabilit în Hotărârea Chavez-Vilchez și alții criterii pentru a aprecia dacă există o relație de dependență efectivă între cetățeanul minor al Uniunii și părintele care este resortisant al unei țări terțe, care ar duce la obligația copilului de a părăsi teritoriul Uniunii ca urmare a plecării părintelui. Această apreciere trebuie „să fie întemeiată pe luarea în considerare a tuturor împrejurărilor speței, în special a vârstei sale, a dezvoltării sale fizice și emoționale, a gradului relației sale afective atât cu părintele cetățean al Uniunii, cât și cu părintele resortisant al unei țări terțe, precum și a riscului pe care separarea de acesta din urmă l-ar genera pentru echilibrul acestui copil.”
- 10 În hotărârea menționată a ABRvS, s-a stabilit că jurisprudența Curții legată de calitatea de cetățean al Uniunii Europene se aplică și în cazul în care cetățeanul minor al Uniunii are reședința în afara acesteia, însă Curții nu i s-a adresat niciodată întrebarea dacă este adevărat. În orice caz, fără aplicarea acestei jurisprudențe în Țările de Jos, respectivul părinte dintr-o țară terță nu ar putea beneficia niciodată de un drept de ședere derivat pe baza articolului 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Acest

⁵ Hotărârea din 7 martie 2012, ABRvS, ECLI:NL:RVS:2012:BV8631.

articol permite numai șederea la un membru al familiei în vârstă de cel puțin 21 de ani. Prin definiție, cetățeanul minor al Uniunii nu respectă această cerință.

- 11 Instanța de trimitere constată că, potrivit jurisprudenței menționate, drepturile unui cetățean al Uniunii sunt conferite direct în baza acestui statut de cetățean al Uniunii Europene. Aceasta înseamnă că un cetățean al Uniunii nu are nevoie să demonstreze că are un interes în exercitarea drepturilor sale conferite de Uniunea Europeană. Cu toate acestea, minorii nu își pot exercita aceste drepturi în mod independent. Ei nu dețin ei înșiși controlul asupra reședinței lor, ci depind de părintele (părinții) lor. Acest lucru ar putea presupune că se solicită, în numele unui cetățean minor al Uniunii Europene, exercitarea drepturilor sale în calitate de cetățean al Uniunii, deși este posibil ca acest lucru să contravină altor interese ale copilului, indicate în criteriile din Hotărârea Chavez-Vilchez, menționate anterior. În acest context, Hotărârea Dereci pune problema dacă statele membre nu pot ridica niciun obstacol în fața exercitării de către minor a drepturilor legate de statutul de membru al Uniunii sau dacă există chiar o obligație pozitivă de a permite exercitarea acestor drepturi.
- 12 În final, instanța de trimitere adresează Curții întrebarea dacă, pentru a aprecia dacă există o relație de dependență care obligă la acordarea dreptului de ședere în Uniune pentru părintele din țara terță, este determinant dacă acest părinte răspundea sau nu de întreținerea zilnică a copilului și dacă există alte persoane care și-au asumat în trecut această întreținere și acestea și-ar putea-o asuma în continuare. Sau s-ar putea solicita stabilirea copilului la părintele care este cetățean al Uniunii, indiferent dacă acesta dorește să își asume îngrijirea legală și financiară a copilului și întreținerea acestuia? Se pune, de asemenea, întrebarea dacă situația este diferită în cazul în care numai un părinte are autoritatea asupra copilului.